

τὴν Κηφισίδα — ἄρα ἡ Κηφισίς εἶναι ἁΐα λόγου· δὲν παθαίνεται μὲν, ἀλλ' ὅση ἡδονὴ τὸ ἐμπνεῖσθαι αὐτῇ πάθος! καὶ μάλιστα πάθος διαρκές καὶ εἰλικρινές, οἷον θέλει εἶσθε τοῦτο, καθὼ πρῶτον. Δεῦτε ἴδωμεν αὐτήν· ἄλλως τε καὶ ἡ φιλοτιμία ἀπαιτεῖ οὕτω· δὲν θέλω ν' ἀποβληθῶ, ἀπ' ἐναντίας, πρέπει νὰ μάθῃ ἡ Κορίνη ὅτι ὁ Ἀλκυονίδης δὲν εἶναι σκύβαλον, καταπα-
τούμενον ὅταν καὶ ὡς, καὶ ὅτι δύναμαι ν' ἀποχωρήσω κάλλιστα, ὡς αὕτη
εὐαρεστεῖται ἀποβάλλουσα.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

Εἰς τὸ ἱερὸν μνημόσυνον τοῦ αἰοδίου πρεσβυτέρου καὶ Οἰκονόμου
Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, ἐκφωνηθεὶς ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ
Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, τῇ Κυριακῇ τοῦ ἀντιπάσχα, τῇ 10ῇ Ἀπριλίου
ὕπὸ τοῦ ἱεροδιδασκάλου Καλλινίκου Θωμάδου.

« Μνημονεύετε τῶν ἡγομένων ὑμῶν, αἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν
« τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν, ἀναθεωροῦντες τὴν ἐκβασιν τῆς
« ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. » (πρὸς Ἑβρ. ΙΓ'. 7.).

ὦ πίστις! ὦ χάρις! τεσσαράκοντα παρῆλθον ἡμέραι, ἀφ' οὗτου ἐν τῇ
περικλεεῖ τῆς Ἑλλάδος μητροπόλει ἠκούσθη γοερά οἰμωγῇ, καὶ κοπετὸς
ἐξερράγη μέγας, καὶ θρηνηθῆναι πάνδημος διέσεισε τὴν πόλιν, καὶ πάντας
τοὺς ἐν αὐτῇ ἀπὸ τῶν ὑπερτάτων τάξεων, μέχρι καὶ τῶν κατωτάτων· ὁ
γῆραιος καὶ πολυσέβαστος τῆς Ὀρθοδοξίας διδάσκαλος, καὶ πολυχρόμιος καὶ
μεγαλοφωνότατος κῆρυξ τοῦ θείου λόγου, ὁ πρεσβύτερος καὶ Οἰκονόμος
Κωνσταντίνος ὁ ἐξ Οἰκονόμων προέκειτο ἅπνους καὶ ἄλλους, ὑποκύψας τῷ
κοινῷ νόμῳ τῆς ἀνθρωπότητος. Παρῆλθον ἔκτοτε καὶ αἱ σκυθρωποί ἡμέραι
τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, καὶ αἱ κοσμοχαρμόσυνοι τῆς τριήμερου αὐ-
τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως, ἥδη δὲ καὶ τὸ γλυκερὸν τῆς πίστεως ἔαρ μυ-
ρίζει, καὶ ἡ καινὴ κτίσις χορεύει, ἡ κτίσις τῆς χάριτος· ἀλλ' ἡ τρικυμία
τοῦ πένθους ἐκείνου, διαδιδόμενη ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, μέχρι τῶν τερμό-
νων τῆς ὀρθοδόξου οἰκουμένης, καταχειμαζέει ἐτι τὴν καρδίαν παντὸς τοῦ
χριστεπωνύμου πληρώματος, ὡς καρδίαν ἐνὸς καὶ μόνου ἀνθρώπου προσ-
φάτως ὀρφανισθέντος· καὶ δῆμοι ὅλοι τοὺς ἐκσταχοὺ ναοὺς τοῦ ὑψίστου

ΦΙΛ. ΚΑ΄.

27

πυκάζοντες, ἀναπέμπουσι πρὸς Θεὸν ἐν ἱεραῖς τελεταῖς καὶ χειμάρροις δακρύων ἱλαστηρίους δεήσεις ὑπὲρ τῆς αἰωνίου ἀναπαύσεως τοῦ μακαρίου πατρὸς.

§ 6'. Ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι τούτοις αὐτὴ ἡ πάνσεπτος μήτηρ, ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ μεγάλη Ἐκκλησία, τὸ πάνδημον πένθος οἰκειομένη, ἀναλαμβάνει σήμερον τὴν χριστιανικὴν ὀφειλὴν τῆς φιλοστοργίας, ἵνα ἐκτελέσῃ αὐτὴ τὰ τεσσαρακοστὰ τοῦ πιστοῦ καὶ προσφιλοῦς αὐτῆς υἱοῦ, μετὰ πάσης τῆς πατριαρχικῆς μεγαλοπρεπείας τε καὶ λαμπρότητος· καὶ ἰδοὺ πάλιν α ἰσχυρὸς καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολλὸς (Ματθ. Β'. 18) καὶ πάλιν ἡ νοητὴ Ῥαχὴλ κλαίονσα καὶ μὴ θέλονσα παρακληθῆναι, καὶ σὺν αὐτῇ πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ὀδυνώμενοι· ἀλλ' ἄψασαι αὐταὶ αἱ πολυειδεῖς ἐκφράσεις τῆς παγκοίνου ὀδύνης δὲν εἶναι ἄρᾳ γε, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, αἱ αὐταί, καὶ ἡ προπωδεστέρα παραμυθία τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πάσης εὐσεβοῦς καὶ φιλοθέου ψυχῆς; πόθεν ἄρᾳ γε τασαύτη διακαῆς συγκίνησις, ἀρχόντων τε ὁμοίως καὶ ἀρχομένων, ποιμαίνοντων τε καὶ ποιμαινομένων ἐπὶ τῇ πρὸς Κύριον ἐκδημίᾳ ἐνὸς ἱερέως πρεσβύτου; πόθεν ἄλλοθεν, εἰμὴ ἐκ τῆς κοινῆς ἀπάντων συνειδήσεως, ὅτι ὁ ἐξ ἡμῶν μεταστάς ὑπῆρχεν οὐ μόνον πλήρης πίστεως καὶ σοφίας καὶ δυνάμεως ἐν λόγῳ τε καὶ ἔργῳ, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐξοχος τῆς ὁρθοδόξου πίστεως ὑπερασπιστὴς καὶ ὑπέρμαχος. Τοῦτο δὲ τί ἄλλο ἐμφαίνει, εἰμὴ ὅτι διατηρεῖται, χάριτι Χριστοῦ, ἔτι ζωσα καὶ θερμῇ καὶ ἀκμαίᾳ ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ, ἡ πίστις τῶν ἀρχαίων χριστιανῶν, καὶ ὁ ζῆλος τῆς εὐσεβείας, ἀπ' ἐναντίας τῶν πολλῶν κατ' αὐτῆς καὶ ποικίλων μηχανημάτων τοῦ ἄρχοντος τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου; καὶ τί λοιπὸν τῆς ιδέας ταύτης παραμυθητικώτερόν τε καὶ θυμηδέστερον; ὦ πίστις, ὦ χάρις!

§ 7'. Παναγιώτατε Δέσποτα! οὐχ οὕτω κατενόησας καὶ αὐτὸς τὴν θεῖαν ἔμπνευσιν, ὅφ' ἥς ὁρμηθεὶς ἐβουλεύσω μετὰ τῆς περὶ σὲ ἱερᾶς καὶ ἁγίας Συνόδου, τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου μνημοσύνου; τιμῶν δὲ οὕτω περιφανῶς τὸν μέγαν Οἰκονόμον τῆς μεγάλης σου Ἐκκλησίας, καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ σου Θερόνου τὸν καθολικὸν ἱεροκέρυκα, οὐχὶ προέθου ἄρᾳ γε ἵνα βραβεύσῃς ἐπισήμως τοὺς ὑπὲρ πίστεως πολυχρόνιους κόπους τοῦ ἀκαμάτου τῆς εὐσεβείας προμάχου, ἵνα καταστήσῃς οὕτω ζηλωτὴν τοῖς πολλοῖς τὴν εὐσεβείαν; ὦ πιστοὶ τῆς εὐσεβείας υἱοί, χριστιανοὶ ἀδελφοί, διὰ τί δὲ ἄλλο ἐπλημμυρήσατε καὶ ὑμεῖς σήμερον τὸν εὐαγῆ τοῦτον πατριαρχικὸν ναῦν, συρρέουσιντες πανταχόθεν τῆς βασιλευούσης ταύτης τῶν πόλεων, εἰμὴ ἵνα σταλάξῃτε δάκρυον οὐχ ἥττον κατανύξεως χριστιανικῆς ἢ λύπης ἀπαρμυθίτου, εἰδότες ἐκεῖνον διδάσκαλον οὐ μόνον τῆς πατρῴας σοφίας, ἀλλὰ καὶ τῆς πατροπαραδότου ἡμῶν πίστεως, καὶ ποθοῦντες τὴν μεγάλην ἐκείνην

φωνήν, τὴν πολλάκις καὶ πολλαχοῦ λαλήσασαν ἡμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ; ναί, τοῦτο τῆς παρουσίας συντάξεως ἢ ὑπόθεσις· οὕτως ἡ πολυθάκρυτος συμφορὰ ἀποβαίνει ἐπίσκεψις ὄντως Θεοῦ, ἐκεῖνον μὲν δοξάζουσα, ἡμᾶς δὲ παιδεύουσα· ἡ δὲ περιωδυνία τῆς τεθλιμμένης ταύτης ὀμηγύρεως καθίσταται θρίαμβος περιφανῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ δόξα τῆς ἐκκλησίας· οὕτως ἐκτελοῦμεν ἅπαντες τὴν δικαίαν ἀποστολικὴν νοουθεσίαν « Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ».

§. δ'. Ἄλλ' εἰς ἀπαρτισμὸν τοιοῦτου μεγαλοπρεποῦς μνημοσύνου, ἴσως τις ὑμῶν ἀπῆται καὶ λόγον ἐπ' αἶσιον τῆς τε ἀρετῆς τοῦ θρηνουμένου, καὶ τοῦ εὐσεβοῦς πόθου τῶν θρηγούντων. Ὡ! μὴ πρὸς τῆς ὁσίας μνήμης τοῦ διαπαντός σιωπήσαντος ῥήτορος, μὴ παρὰ τῆς ἐμῆς ἀναξιοῦτος ἀπαιτήσητε τὸν ὑπὲρ δύναμιν τοῦτον ἀγῶνα. Οἰκτεῖρατε δὲ μᾶλλον ταπεινὸν τοῦ Εὐαγγελίου διάκονον, τρέμοντα, ὡς εἰκὸς, ἐπὶ τῇ συγκισθήσει ὅτι μέλλει ἐκφωνῆσαι λόγον εἰς τὸ μνημόσυνον τοῦ Οἰκονόμου, ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ὅθεν ἐκήρυξεν ὁ Οἰκονόμος· ἀλλ' ἐπειδὴ σιγῶσι μὲν δι' ἀσθένειαν αἱ τρανόφογγοι γλῶσσαι τῶν ἡγουμένων τοῦ λόγου, κελεύομαι δὲ αὐτὸς εἰς τὴν δυσχερεῖα ταύτην διακονίαν, ἀνάσχεσθέ μου τῆς γλώσσης, παρακαλῶ, ἀδελφοί, καὶ δεῦτε συμπληρώσωμεν τὴν ἀποστολικὴν ἐντολὴν, ἀναθεωροῦντες διὰ βραχέων τὴν ἐν τῷ ἐπικήρῳ τούτῳ κόσμῳ ἀναστροφὴν τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου, καὶ τὴν ἀρίστην καὶ ἀξιωμακάριστον αὐτῆς ἐκβασιν, ἵνα λάβωμεν παραδείγματα καὶ μαθήματα πίστεως, καὶ διεγερθῶμεν εἰς τὴν τούτων μίμησιν εἰς δόξαν Θεοῦ.

§. ε'. Ἡ ὀρθὴ ἔρευνα καὶ μελέτη τῆς ἐπιγείου ἀναστροφῆς τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἐν παντὶ ἔθνει, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀνακαλύπτει ἀσφαλῶς εἰς τὸ ὄμμα τῆς πίστεως τὰς περὶ τοῦ ἔθνους ἐκείνου ἀνεξιχνιάστους ἄλλως βουλάς τῆς θείας προνοίας· τυφλώττουσι μὲν περὶ τὰς ὑψηλὰς ταύτας θεωρίας οἱ ἄνθρωποι τῆς ὕλης καὶ τῶν αἰσθήσεων, οἱ τὰ γῆινα φρονούντες καὶ πορευόμενοι ὀπίσω τῆς ματαιότητος· ἀλλ' ὁ Χριστιανικὸς νοῦς καθορᾷ ἀριδῶς ἐν τοῖς μεγάλοις ἀνδράσι τὰ σημεῖα, ἐφ' ὧν ὀφείλει ἐπιστῆσαι τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ὁ μύστης τῆς ἱστορικῆς θεοπτείας· αὐτοὶ δὲ οὗτοι οἱ ἄνδρες τοσοῦτον μεῖζονες ἀποβαίνουσιν, ὥσθ μᾶλλον κατανοήσαντες τὴν κλησὶν αὐτῶν, καὶ τὴν ἄνωθεν εἰς τὸν κόσμον ἀποστολήν, βαίνουσι πιστῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως τὴν θεόθεν χαραχθεῖσαν αὐτοῖς ὁδὸν, ἀναστρεφόμενοι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς, ὡς οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, ὑπὸ Θεοῦ ὁδηγούμενοι, καὶ πρὸς Θεὸν ὁδηγοῦντες. Τοιαύτην ἔχων τὴν κλησιν, ἀγαπητοί, ὁ ἱερὸς τῆς ἐκκλησίας πρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος, προσωρισμένος θεόθεν ἵνα ἐν κειραῖς χαλεποῖς στηρίξῃ ἐρρωμένως τοὺς ἀσθενοῦντας τῇ πίστει ἐν τῷ γένει τῶν ὀρθοδόξων διὰ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ καλῶς, πιστῶς ἀλλὰ

καὶ λαμπρῶς διήνυσε τὸ στάδιον τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς· καὶ ἀνεφάνη ἄρα αὐτόχροημα πιστὸς καὶ φρόνιμος Οἰκονόμος τῶν χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος, περὶ οὗ ἔλεγεν ὁ Χριστὸς ἐν Εὐαγγελίοις. « Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς Οἰκονόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει Κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ δίδοναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον » (Λουκ. ΙΒ' 42). Καὶ γεννᾶται μὲν ὑπὸ τῆς εὐτῆς προνοίας ἐκ πατρὸς Οἰκονόμου, καὶ τούτου ἐξ Οἰκονόμων, γενεᾶς εὐσεβοῦς καὶ Πατριαρχικῆς « γενεᾶς ζητούντων τὸν Κύριον, ζητούντων τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ » (ψαλμ. ΚΓ'. 9)· ἀνατρέφεται δὲ ὑπὸ τῶν γονέων αὐτοῦ « ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου » παιδευόμενος ἐν τοῖς κόλποις αὐτῶν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων « τὰ ἱερὰ γράμματα, τὰ μόνῃ δυνάμενα σοφίαι εἰς σωτηρίαν » (Β'. Τιμοθ. 5' 15)· καὶ πληρούμενος σοφίας τῆς τε θύραθεν, τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ τῆς ἐσωθεν τῆς τοῦ πνεύματος. Φαντάσθητε, ἀγαπητοί, τὸν μεγαλοφυῆ ἱεροπαῖδα φωστῆρα φειδὸν ἐν τῇ ἀνατολῇ αὐτοῦ ἀπαστράπτοντα ἐν ἑαυτῷ τὰς ψυχρῶσους λαμπηδόνας τῶν τοῦ Θεοῦ χαρισμάτων, προγυμναζόμενον ὑπὸ τῷ πατρὶ τὴν διακονίαν τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, ὀργῶντα πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὲρ τοῦ γένους ἡμῶν καὶ τῆς ἐκκλησίας μεγάλων βουλῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ προμηνύοντα ἡμέραν δόξης καὶ ἡμέραν σωτηρίας « Ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ » (ψαλμ. ιη'. 6).

§. 5'. Τίς οὐκ ἔβλεπε τότε ἐν τῇ παιδικῇ ἀνατροφῇ, ἐν τῇ φιλοπονίᾳ, ἐν τοῖς διανοητικοῖς προγυμνάσμασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ζωῇ φυσιογνωμίας καὶ τῇ διατόνῃ φωνῇ τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου, τὸ παιδάριον Σαμουήλ, τὸν θεράποντα Κυρίου, τὸν μέγала φωνήσαντα, καὶ μέγала κατορθώσαντα διδάσκαλον καὶ Οἰκονόμον τῆς πίστεως, ταμειεύοντα ἐν ἑαυτῷ μετὰ τῶν χρηστοτάτων ἐλπίδων τὰς λαμπροτέρας εὐλογίας τῶν ἐπερχομένων γενεῶν; Ὄντως ἀγαπητοί, « Γενεὰ εὐθέων εὐλογηθήσεται » (ψαλμ. ριά. 2). Φθίσας δὲ καὶ σωματικῶς, καὶ πολλῷ μᾶλλον πνευματικῶς εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, κατόπιν νομίμου καὶ ἐντίμου συζεύξεως, καλεῖται ἀξίως εἰς τὴν ἱερωσύνην καὶ μετ' οὗ πολὺ προχειρίζεται Οἰκονόμος τῆς πατρὸς ἐκκλησίας, διαδεχόμενος τὸν Πατέρα πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντα· καὶ λαμβάνει λοιπὸν καὶ ἐκκλησιαστικῶς τὸ ὄνομα τοῦ ἀξιώματος, ὅπερ προλαβοῦσα ἐπέγραψεν ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἡ ἀποστείλασα αὐτὸν πρόνοια τοῦ Θεοῦ· καὶ ἰδοὺ ὁ τοῦ Θεοῦ Οἰκονόμος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, διανέμων πλουσίως τὸ σιτομέτριον, καὶ παύων τῷ ἐπ' αὐτῷ « οὐ λιμὸν ἔρτου, οὐδὲ λιμὸν ὕδατος, ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι λόγον Κυρίου » (Ἀμώς Η'. 11)· καὶ ἡ Οἰκονομία αὕτη καθίσταται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐν καιρῷ καὶ καιρῷ εὐθέτῳ ἐπιζητοῦντι τὸν χρήσιμον· « ἐξουσία γῆς ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ τὸν χρήσιμον ἐγέρει εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῇ; » (Σοφ. Σειρ.

1. 4). Ὅτε περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος ἐσπεύδετο πρὸς τὴν ἐνταῦθα ἐκδημίαν Εὐγένιος ἐκεῖνος, ὁ Βούλγαρις, κληρονόμος πλούσιος καὶ ἀρχέπλουτος τοῦ διανοητικοῦ καὶ πνευματικοῦ πλούτου τῶν μεγάλων προγόνων, καὶ τῶν μεγάλων Πατέρων ἡμῶν, καὶ, μετὰ Μηνιάτην καὶ Θεοτόκην, τὸν μὲν πρὸ πολλοῦ, τὸν δὲ ἀρτίως ἐκδημήσαντα, ἐναπολειφθεὶς προφήτης μονώτατος, περιεσκοπεῖτο ἐκ τῆς ὑπερβορείου αὐτοῦ ἐσχατιᾶς τίνα τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν καταλείψει ἀνθ' ἑαυτοῦ εἰς προστασίαν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, τότε φωνὴ λιγυρὰ καὶ τηλεφανὴς ἐκ μικρᾶς τινας κώμης τῆς Θεσσαλίας, ἡ φωνὴ τοῦ καλλικελάδου πρεσβυτέρου τῆς Τσαριτσάνης ταῦτο-
χρόνως ἠκούετο, οἷον ἀναβοῶσα « Πάτερ, πάτερ, ἄρμα Ἰσραὴλ καὶ ἵππους αὐτοῦ (Δ'. Βασιλ. Β'. 12)· καὶ ὁ μὲν ἀνελαμβάνετο, ὁ δὲ ἀνίστατο μέγας, καὶ ἀντεισέγετο εἰς τὸ σωτήριον στάδιον, Ἐλισσαῖος ἐκεῖνος, φέρων τὴν τερατουργὴν μνηστὴν καὶ τὸ « πνεῦμα ἐκεῖνου δισσῶς » καὶ τὴν χάριν διπλὴν. Ἄγιοι τοίνυν, ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ θεόχριστε Οἰκονόμοι, ἐπιλαβοῦ εὐ-
θαρσῶς τῆς θεραπείας τοῦ οἴκου Κυρίου, καὶ κίνει καὶ γλώσσας, καὶ χεῖρας, καὶ πόδας, πρὸ δὲ πάντων τὰς ἀκινήτους χορδὰς τῶν πεπνυμένων φρενῶν, εὐαγγελιζόμενος πανταχοῦ τὸν λόγον τῆς ζωῆς, καὶ πολλαπλασιάζων τὰ δοθέντα σοι τάλαντα. Ποικίλη τίς ἐστίν, ἀδελφοί, καὶ πολυειδὴς ἡ χάρις ἡ ἐμπειστευμένη τοῖς οἰκονόμοις τῆς χάριτος κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀποστόλου « ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα εἰς ἑαυτοὺς διακινουῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ » (Α'. Πέτρου Δ'. 10). Τὴν ποικί-
λίαν ταύτην θεύσαθε ἐν τῇ ἀναστροφῇ τοῦ ἡμετέρου Οἰκονόμου· διέλθετε μετ' αὐτοῦ καὶ πόλεις, καὶ χώρας, καὶ βασιλεία, παρακολουθεῦντες τὴν εὐ-
ρεΐαν καὶ μεγάλην τροχίαν τοῦ περιφανοῦς τούτου φωστῆρος· Θεσσαλία καὶ Μακεδονία, καὶ Ἰωνία, καὶ Θράκη, καὶ πόλεις αὐτάθι ἀκμάζουσαι καὶ εὐ-
δαίμονες, Θεσσαλονίκη καὶ Σμύρνη, καὶ Κυδωνίαι, καὶ ἡ πρεσβυγενὴς τῆς Ὀρθοδοξίας μητρόπολις, ἡ πόλις αὕτη τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ ἡ μεγάλη Ῥωσικὴ χώρα ἀπὸ Ὀδησοῦ μέχρι Πετροπόλεως, καὶ τῆς ἐσπερίας λή-
ξιως τὰ πολλὰ, καὶ ἰδίως τὰ πολυαπερὶ φύλα τῶν Γερμανῶν, καὶ κἄλλι-
στα καὶ μέγιστα τῶν παρ' αὐτοῖς ἀστέων Βερολίνα καὶ Βιέννα, καὶ Μόνα-
χον, καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς λογιώτατον, καὶ ἡ γεγραμμένη Ἰταλία, καὶ αἱ ἐπ' αὐτῆς ἐπικράτειαί καὶ πόλεις, ἡ Ῥώμη αὕτη, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἐκκλησιαστικῶν ἡγεμόνων τὸ ἅγιον, τελευταῖον τὸ νεοπαγὲς καὶ ὀρθόδοξον τῆς Ἑλλάδος βασιλεῖον, καὶ ἡ πάλαι καὶ νῦν περίδοξος πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ὑπάρχουσιν ἐκθαμβοὶ μάρτυρες καὶ τοῦ μεγάλου πλούτου τῶν χαρισμάτων τοῦ σοφοῦ Οἰκονόμου, ὃν ὑπῆρξε θησαυρὸς ἀνεξάντλητος, καὶ τῆς σοφῆς διαχειρίσεως, μεθ' ἧς αὐτὰ ὠκονόμησεν ἐπ' ὠφελεία τοῦ πλησίον. « Τὴν σοφίαν αὐτοῦ διη-
γῶνται ἔθνη, καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἐξαγγελεῖ ἡ Ἐκκλησία » (Σειρ. ΛΘ'. 13).

§. ζ'. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν γραμμάτων, ἥς πολλὰς καὶ καλὰς σελίδας μέλλουσι καλλύνειν αἱ περὶ Οἰκονόμου διατριβαί, ἀπόκειται τὸ καταριθμῆσαι, ἀναλῦσαι, ἐπικρίναι καὶ ἐκτιμῆσαι τὰ πολυειδῆ καὶ πολυάριθμα τῆς Οἰκονομίου φρενὸς καὶ χειρὸς ἀρεττουργήματα· καὶ εἰς τοὺς σοφοὺς πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν αἰώνων τὸ θαυμάσαι ἀποχρώντως τὸν ἔξοχον ἑλληνιστὴν, τὸν εὐγλωττον ῥήτορα, τὸν ἠθικὸν φιλόσοφον, τὸν βαθύνουν κριτικόν, τὸν πολυμαθὴ φιλολόγον, τὸν ἀγγιχούστατον καὶ πολυειδῆ ποιητὴν, τὸν πολὺ-γλωττον γλωσσολόγον, τὸν ἄριστον καὶ ἔξοχον συγγραφέα, τὸν εὐφυῆ καὶ χαριεστάτον ἐπιστολογράφον, τὸν δι' ἀπάσης ιδέας λόγων διελθόντα, καὶ θαυμασιῶς ἐν πᾶσιν εὐδοκίμησαντα, καὶ τὰ καλλιστεῖα πάντων ἀπενεγκάμενον «τὴν σοφίαν αὐτοῦ διηγήσονται ἔθνη».

§. η'. Εἰς δὲ τὰς ἁδαμκνίνους καὶ εἰς αἰῶνας ἀκαταλύτους στήλας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἀπόκειται ἡ ἐκτίμησις τῆς αἰωνίου ἀξίας καὶ ὑπεροχῆς τοῦ μεγάλου λειτουργοῦ τοῦ 'Υψίστου' ἐκείνη μόνῃ ἀξίως καταγράψαι θυνήσεται τὸν προσήκοντα τῷ ἀνδρὶ ἔπαινον, ἀντιγράφασα αὐτὸν ἐκ τῆς παγκοίνου συνειδήσεως τοῦ ὅλου ὀρθοδόξου πληρώματος, συνειδήσεως, ἥτις τό γε νῦν ἔχον διὰ μόνων δακρύων καὶ στεναγμάτων ἐκφράζεται. «Καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἀναγγελλεῖ ἡ Ἐκκλησία.» «Καὶ τὸ μνημόσυνον εἰς γενεὰν καὶ γενεάν» (Ψαλμ. ρα. 19). Πολλοὺς αἰῶνας ἔτι οἱ ἄμβωνες τῶν ἐκκλησιῶν, ἀφ' ὧν πολλὰς ἐτῶν περιόδους ἤστραπτε καὶ ἐβρόντα νευρώδης καὶ χρυσοστομικὴ εὐγλωττία, ἀντηχήσουσι τὰς θείας φωνὰς καὶ τὰ ἅγια ῥήματα τοῦ πανευκλεοῦς καὶ πολυχρότου τῆς ὀρθοδόξου ἱεροκήρυκος, καὶ τὰ εὐσεβῆ ἀκροατήρια ἐφ' ἑκάστου κηρύγματος τοῦ θεοῦ λόγου μέλλουσιν ἰνδάλλεσθαι ἐπὶ τοῦ βήματος τῆς θείας διδασκαλίας τὸ σεβάσμιον σχῆμα, καὶ τὴν εὐρήμονα λαλίαν τοῦ Οἰκονόμου μετὰ τῆς τῶν ἄλλων ἱερῶν διδασκάλων τῆς ἐκκλησίας· πολλοὺς αἰῶνας μέλλουσι μελετᾶν καὶ θαυμάζειν οἱ θεολόγοι τὸν ἡσυχαστὴν, οἱ ἱεροὶ ἐρμηνευταὶ τὸν ἐρμηνευτὴν, οἱ πατρολόγοι τὸν τῶν θεῶν πατέρων καὶ τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν κύριον τὸν ἐκδικὸν ἀκριβαστὴν, οἱ κατηχηταὶ τὴν στάθμην τῆς ἀκριβείας, οἱ τὰς θρησκευτικὰς ἀντιρρήσεις συγγραφόντες τὸν ἀντιρρητικὸν θεολόγον, οἱ περὶ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ἐσχολακότες τὸν ἐπιστημονάρχην τοῦ θεοῦ δικαίου, καὶ διὰ παντὸς ἐπιποθήσουσιν οἱ λαοὶ τὸν διδάσκαλον τῆς πίστεως, οἱ πάσης ἐπιστασίας προϊστάμενοι τὸν ἀγαθὸν σύμβουλον, οἱ ἐν παντοίαις περιστάσεσι τὸν σοφὸν καὶ φρόνιμον Οἰκονόμον· καὶ τί ἔτι λέγω; ἡ ἱερὰ φιλολογία τὸν ἔξοχον καὶ μελίρρυτον συγγραφέα, ἡ τοῦ γένους ὅλας τὸ πηδάλιον, ὁ κύκλος τῶν λογίων τὸ κέντρον, αἱ ἐκκλησιαί τὸν συνεχέα τοῦ συνδέσμου τῆς ἀδελφικῆς ἐνότητος.

§. θ'. Ἄλλ' ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, εἰς τί ἔχει ὀφείλειν τοὺς ἀριζήλους τούτους τίτλους ὁ ἀξιωμακάριστος ἱερεὺς; εἰς τί δὲ καὶ ἡμεῖς τὴν μεγάλ-

λην παρ' αὐτοῦ ὄνησιν ; ἀναντιρρόπως εἰς τὴν πίσιν. Ἡ πίστις, ἥ; τὸν οὐράνιον σπόρον ἐγκαίρως ἐνεφύτευσεν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀνατροπῇ σπουδαία καὶ χριστιανικῇ, αὐτῇ, διαμένοντα ἐν αὐτῷ ζῶσα καὶ ἐνεργὸς διὰ βίου, καὶ συνημμένη μετὰ τῆς ἀχωρίστου ἀγάπης καὶ τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος ἐνεύρου καὶ ἐξωγόνει καὶ παρώτρυνε καὶ ἤλειφεν εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας ἀγῶνας τὸν τῆς πίστεως ἀθλητὴν, καὶ ἀπέδειξεν αὐτὸν μέχρι τέλους ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ἐρροτομήσαντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας· ἀλλὰ τὸ μέγιστον ἔργον τῆς τοῦ διδασκάλου πίστεως, καὶ τῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀφοσιώσεως ὁ λόγος οὐπω ἐξέθετο. Πολλοὺς ἔλαβεν, ἀγαπητοί, καὶ ἐξόχους διδασκάλους καὶ συγγραφεῖς ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἐφαμίλλους τῶν ἀρχαίων, ἐπίσης τὰ θεῖα σοφοὺς, ἐπίσης ζηλωτὰς τῶν πατρικῶν παραδόσεων· ἀλλ' οὐδεὶς αὐτῶν εὗρεθ' ἐν χρησιμοτέροις καιροῖς, οὐδ' ἠγωνίσθη μετὰ πλείονος περινοίας καὶ δραστηριότητος, οὐδ' ἐξυπηρέτησε τῇ ἐκκλησίᾳ τηλικαύτας καὶ τοσαύτας ὑπηρεσίας· οὐδέποτε ἡ λαίλαψ τῶν νεωτερικῶν ἐπιθυμιῶν, αἱ καταγιγίδες τῆς οὐήτεως καὶ δοκησιοφίας καὶ ὁ θανατηφόρος λιψ τῆς θερησκευτικῆς ἀκηδίας καὶ ἀδιαφορίας ἠπέιλησε καταστρεπτικώτερον κλονισμόν τῶν ψυχῶν, καὶ ἐρείπωσιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἢ ὅσον ἐν τοῖς ἐσχάτοις τούτοις καιροῖς· ἡ τῆς φαυλότητος βλασκάνια ἐπροπετεύετο ἀμαυροῦν τὰ παρ' ἡμῖν καλὰ, καὶ ὁ ῥεμβασμὸς τῆς ἐπιθυμίας ἐπειρᾶτο μεταλλεύειν τὸν ἄκακον νοῦν τῶν νηπίων τῆς πίστεως, ἐπάγων παράλυσιν ἡθῶν, βῆξιν τῆς ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος, καὶ κατατομὰς ἀξιοδακρύτους τοῦ τῆς ἐκκλησίας σώματος· τί δὲ ὁ Οἰκονόμος ; ἐρίσταται ἐν καιρῷ, φαίνεται ὑψηλὸς καὶ λαμπρὸς ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς στρατευομένης ἐκκλησίας, βῆγνυσιν ἀπὸ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ στήθους τὴν ἐξάκουστον τοῖς πᾶσι φωνὴν αὐτοῦ, καὶ, ὡς ὁ ἀρχιστράτηγος Μιχαὴλ «στῶμεν καλῶς» ἀνακράζει, στῶμεν, ἀδελφοί, μετὰ φόβου, ἐστηριγμένοι ἐπὶ τῆς πέτρας τῶν πατέρων ἡμῶν· οὐδὲν δὲ ἀποναρκήσας, οὐδὲ νυστάξας, οὐδὲ τὴν ἀκμάτον χεῖρα γράφουσιν ἀναπαύσας, οὐδὲ τὴν ἀσίγητον γλῶσσαν κατασιγάσας, ἀλλὰ κρᾶζων, αἰ μετὰ τοῦ Δαβὶδ «διὰ Σιών οὐ σιωπήσομαι, καὶ διὰ Ἱερουσαλὴμ οὐκ ἀνήσω» (ψαλ. ξβ'. 1). μετὰ καρτερικὴν καὶ ἀτρόμητον ἀλλὰ καὶ στρατηγικὴν ἀντίστασιν ἐπιβρώννυσι μὲν εἰς τὸ πάτριον καὶ ἥθος καὶ φρόνημα πᾶν τὸ ὁμογενὲς καὶ ὁμόδοξον, ἐμφράττει δὲ διὰ τοῦ σῆθους αὐτοῦ τοὺς πλημμυροῦντας πανταχόθεν χειμάρρους τῆς ἀνομίας, καὶ καθιστᾷ σεβαστὴν εἰς πάντας τὴν οἰκουμενικὴν τῆς ὀρθοδοξίας ἀλήθειαν, τὸν δὲ ἀκατάπληκτον αὐτοῦ χαρακτῆρα καὶ αὐταῖς τοῖς ἔχθροις ἀξιάγαστον. Μεγάλα ἀληθῶς, μεγάλα τὰ τῆς πίστεως κατορθώματα· ἀλλ' ὅταν καὶ μεγάλα μετ' αὐτῆς ἐπισυναφθῶσι παθήματα, ὅποια συνήθως περιμένουσι τοὺς στρατιώτας τοῦ ἐσφαγμένου ἀγίου, τότε ὁ στέφανος τῆς δικαιοσύνης τοσοῦτον ὑπάρχει

ἀπαρτίμυλλος, ὅσον βέβαιος καὶ ἀδιαφιλονεικητός. αὐτὸ οὖν, λέγει ὁ Ἀποστολος, κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ (Β'. Τιμοθ. Β'. 3) διότι «ἐάν καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ» (Β'. Τιμοθ. Γ'. 5). Ἐπιλείψει με ὁ χρόνος διηγούμενον τὰς ἠθικάς καταθλίψεις καὶ τοὺς πραγματικούς κινδύνους καὶ διωγμούς, ὅσους ἐν γῇ καὶ θαλάσσῃ, ἐν οἰκείσις καὶ ξένοις, καὶ ἐν ἐλκενοῖς διὰ τὴν ἰταμότητα ψευδαδέλφοις ὑπέστη κατὰ καιροὺς ὁ μάρτυς οὗτος τῇ προαιρέσει, παθήματα ἅτινα ἀγογγύστως τε καὶ καρτεροψύχως ὑπήνεγκεν ἐν τῇ εὐρυχώρῳ καὶ ἀτρομήτῳ αὐτοῦ καρδίᾳ, καὶ ἐξ ὧν ἐρρύετο αὐτὸν ἐκάστοτε ἡ ἀσάτως διεσθύνουσα αὐτὸν δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου. Τοιαύτη ὑπῆρξεν, ἀγαπητοί, ἡ ἐπίγειος ἀναστροφή τοῦ σήμερον θρηνημένου διδασκάλου ἡμῶν, ἐξ ἀπόπτου θεωρουμένη, καὶ οἷον ἀμυδρῶς καὶ ἐπιπολαίως, καθ' ὅσον τὸ στενὸν τοῦ καιροῦ καὶ ἡ ἀσθένεια τοῦ λέγοντος ἐπιτρέπει· ἀναθεωρήσωμεν δὲ καὶ τὴν μακαριστὴν αὐτῆς ἔκθεσιν πρὸς μεῖζονα τοῦ λόγου καρποφορίαν κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἐντολὴν «ὡν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκθεσιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίσιν.»

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΤΟ ΡΑΣΟΦΟΡΕΜΕΝΟ ΚΟΡΑΣΙΟ,

ΥΠΟ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ.

Ἀπὸ τὸν Θρόνον τοῦ Ἀπλάστου

Οἱ Ἀγγέλοι ἐκατεβῆκαν,

Καὶ μες τοῦ μοσχολίβανου

Τὸ σύγνεφον ἐμβῆκαν

Νὰ ἴδωσιν ποῦ τὸ κοράσιον

Κινάει στὴν Ἐκκλησίᾳ—

Χριστὸς ἀνέστη ἐψάλλαντες

Μὲ τὰ χρυσεὰ τοὺς χεῖλη·

Χριστὸς ἀνέστη ἐκάναντες,

Καὶ ἀστράφταντες ἅν' Ἕλλησι,

Καὶ λόγια ἐτραγουδούσαντες

Ἐγκάρδια καὶ θερμά—